

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки України
Відділення загальної середньої освіти і
цифровізації освітніх систем НАПН України
Інститут педагогіки НАПН України
Державний педагогічний університет імені Іона Крянге
в Кишиневі (Республіка Молдова)
Малопольський державний університет
імені капітана Вітольда Пілецького в Освенцимі (Республіка Польща)
Міжнародна академія прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща)
Резекненська академія технологій (Латвійська Республіка)
LUMEN Conference Center (Румунія)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

СВІТ ДИДАКТИКИ: ДИДАКТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

07-08 листопада 2023 року

**Київ
2024**

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки України
Відділення загальної середньої освіти і
цифровізації освітніх систем НАПН України
Інститут педагогіки НАПН України
Державний педагогічний університет імені Іона Крянге
в Кишиневі (Республіка Молдова)
Малопольський державний університет
імені капітана Вітольда Пілецького в Освенцимі (Республіка Польща)
Міжнародна академія прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща)
Резекненська академія технологій (Латвійська Республіка)
LUMEN Conference Center (Румунія)
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Збірник матеріалів
III МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

«СВІТ ДИДАКТИКИ: ДИДАКТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ»

Київ
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогіки НАПН України
(протокол № 2 від 29 січня 2024 року)*

ЕКСПЕРТ:

Головко Микола Васильович, доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту педагогіки НАПН України.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Базиль Людмила Олександрівна, доктор педагогічних наук, доцент, учений секретар Інституту професійної освіти НАПН України;

Опалюк Тетяна Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

ЗА ЗАГАЛЬНОЮ РЕДАКЦІЄЮ

дійсного члена НАПН України, доктора педагогічних наук, професора

Топузова Олега Михайловича,
доктора педагогічних наук, професора
Малихіна Олександра Володимировича.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Арістова Наталія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор;

Алексєєва Світлана Володимирівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник;

Попов Роман Анатолійович, доктор педагогічних наук, доцент;

Загорулько Марина Олександрівна, кандидат педагогічних наук;

Ліпчевська Інна Леонідівна;

Тетик Валентина Романівна.

С24 **Світ дидактики:** дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 07-08 листопада 2023 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ : Видавництво «Людмила», 2024. 387 с.
ISBN 978-617-555-191-2

До збірника увійшли матеріали учасників III Міжнародної науково-практичної конференції «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі» (07-08 листопада 2023 р.).

У матеріалах конференції розглянуто питання теорії і методології сучасних дидактичних процесів; організації освітнього процесу в Україні в умовах воєнного стану; компенсації освітніх втрат в умовах воєнного стану в Україні та повоєнний період (інноваційні підходи, технології, моделі, методика, методи і засоби навчання); психолого-дидактичних проблем організації освітнього процесу в умовах інформаційного суспільства; тенденцій розвитку сучасної дидактики (зарубіжний досвід); трансформаційних процесів в освіті XXI століття (дистанційне та змішане навчання); формальної, неформальної, інформальної освіти; інноваційних підходів, технологій, методик, методів, прийомів і засобів навчання.

Збірник адресовано науковцям, науково-педагогічним працівникам, педагогам, докторантам, аспірантам, студентам.

УДК 37.02(063)

За зміст публікацій, достовірність інформації, цитат, покликань на літературні джерела відповідальність несуть автори.

ISBN 978-617-555-191-2

© Інститут педагогіки НАПН України, 2024

© Видавництво «Людмила», 2024

відбуваються, тому і самооціночна тривожність у них вища, ніж у хлопців (Антонюк Н. А., Савчук С. В., Пушкар Н. С., 2023, 38).

У результаті дослідження виявлено підвищені результати тривожності серед підлітків з неповних сімей (особливо серед дівчат), порівняно з підлітками з повних сімей, за такими факторами: фрустрація потреби в досягненні успіху, страх самовираження, страх ситуації перевірки знань, страх не відповідати очікуванням оточуючих та проблеми і страхи у відносинах з учителями. Для підлітків цілком закономірним є переживання тривоги в ситуаціях шкільної взаємодії та перевірки знань, орієнтація на значимість інших в оцінці власних результатів, страх саморозкриття та демонстрації себе іншим. В силу своїх психологічних та фізіологічних особливостей дівчата менш емоційно стійкі до змін, що відбуваються в підлітковий період, можливо саме тому тривожність у них вища, ніж у хлопців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк Н. А., Савчук С. В., Пушкар Н. С. (2023). Організація освітньої діяльності в умовах змішаного навчання. *Інноваційна педагогіка*, 55(1), 37–40.
2. Вереніч Н. (2004). Особливості тривожності сучасних підлітків. *Психолог.* 23-24. 40–43.
3. Заброцький М. М. (2008). Формування особистості в період ранньої юності. *Основи вікової психології*. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 112 с.

Кривошей К. Ю.

*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
(Харків, Україна)*

ПРОБЛЕМА ПЕРЕЖИВАННЯ СТРЕСУ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Постановка проблеми. Надзвичайно важливим періодом життя сучасної молоді є період навчання у закладі вищої освіти, адже саме в цей час людина продовжує процес активної соціалізації та особистісного розвитку, набуває нових соціальних ролей, отримує нові знання, а головне, здобуває компетенції, необхідні для опанування нової професії. Студентські роки припадають на переломний період життя, коли закладаються професійні знання та вміння, а формування внутрішніх установок, громадянської активності та світогляду, обумовлюють подальше доросле життя людини. Процес навчання у вищій школі традиційно пов'язаний з постійним впливом таких різноманітних стресорів, як адаптація до нового колективу та нових умов навчання; великий обсяг нової інформації, яку необхідно сприймати та переробляти в обмежений час; екзамени та заліки тощо.

Можна впевнено стверджувати, що в останні роки з'являється негативна тенденція збільшення впливу стресу на здобувачів вищої в освіти в Україні. Причиною цього спочатку стала пандемія COVID-19, але від 24 лютого 2022 року ситуація лише погіршилася. Адже, не встигнувши адаптуватись до нових стресорів, пов'язаних з умовами навчання під час карантинних обмежень, здобувачі вищої освіти вимушені були пристосовуватись до надскладних умов життя під час воєнного стану. На деякий період часу навчання відійшло на другий план, уступивши своє місце питанням збереження власного життя, а також життя і здоров'я близьких людей. Крім цього, сьогодні на підвищення рівня стресу українських здобувачів вищої освіти впливає багато інших факторів, які безпосередньо чи опосередковано пов'язані з повномасштабною війною в Україні. До таких факторів стресу, окрім прямої загрози життю, належать вимушене переселення (як внутрішнє переміщення, так і переміщення за кордон), відсутність політичної та економічної стабільності, ускладнення комунікації з рідними та близькими людьми, дистанційне навчання та навчання в умовах емоційного напруження, яке викликане повітряними тривогами та технічними

проблемами зі зв'язком. Багато студентів, зокрема, опинилися перед надскладним вибором щодо продовження чи припинення навчання. Саме тому сьогодні дослідження проблеми переживання стресу здобувачами вищої освіти є актуальним науковим завданням, адже його результати сприятимуть необхідному адаптуванню системи освіти України до нових потреб суспільства, які з'являються через негативний вплив політичного середовища.

Виклад основного матеріалу. Вивчення феномену стресу має досить тривалу історію. Уперше в обіг термін «стрес» ввів дослідник Уолтер Бредфорд Кеннон, але початок дослідження стресу як фізіологічного феномену пов'язують з ім'ям канадського вченого Ганса Сельє. Під стресом Сельє розумів «неспецифічну відповідь організму на будь-яку вимогу зовнішнього середовища» і залежно від реакції організму виділив два його види: дистрес (шкідливий вплив стресору, що сильніший за ресурси організму) та еустрес (корисний вплив, мобілізація ресурсів організму) (Лебідь, 2012). Крім цього, Сельє виділяв три стадії розвитку стресової реакції організму: стадія тривожності, яка проявляється в підвищеному особистісному контролі ситуації та концентрації уваги на подразнику; стадія резистентності, для якої типова фізична та інтелектуальна мобілізація; стадія виснаження, що виникає в разі подовження дії стресора, через що відбувається виснаження організму та розвиток незворотніх психо-фізіологічних процесів, що можуть призводити до загибелі людини (Висідалко & Бабенко, 2016).

Навіть до початку повномасштабної війни студентське життя було споріднено з великою кількістю ситуацій, що можуть призводити до стресу. Нерідко сам процес вступу до закладу вищої освіти є досвідом, що пов'язаний з переживанням стресу. Відбувається це через особливості протікання вікового періоду молоді людини, а також через зміну соціальних вимог під час адаптації до студентського життя. Типовим є виникнення стресу в здобувачів вищої освіти й на етапі адаптації до закладу вищої освіти. Перший рік у ЗВО збігається з віковою кризою переходу молоді людини до ранньої дорослості. За віковою періодизацією Еріка Еріксона, основними завданнями цього періоду є досягнення людиною ідентичності, що містить когнітивно-емоційну єдність уявлень про себе та своє місце в світі, а також установа близьких міжособистісних стосунків (Павелків, 2015). Крім особливостей адаптації, стрес може бути викликаний специфікою взаємостосунків з викладачами, адміністрацією, одногрупниками, а також побутовими проблемами студентів, що опосередковано пов'язані з навчанням (Лебідь, 2012). На думку Пилипенко, у ЗВО молодій людині необхідно налагоджувати взаємодію у нових сферах: навчальному та соціально-психологічному середовищі, інформаційному просторі та системі соціальних цінностей (Пилипенко, 2008).

Скрипник відмічає, що одним із найбільш стресогенних періодів в навчальній діяльності студента є екзаменаційна сесія, яка викликає в більшості студентів істотне психологічне напруження. Найбільше навантаження студент відчуває під час першої сесії та під час державних іспитів. До несприятливих факторів при підготовці до іспитів Скрипник відносить: підвищене статичне навантаження; інтенсивну розумову діяльність; порушення рухової активності; порушення режиму сну; емоційні переживання, що пов'язані з можливою зміною статусу студента (Скрипник, 2005). Під екзаменаційним стресом прийнято розуміти певний період навчальної діяльності, що «охоплює проміжок від підготовки до екзаменів до постекзаменаційного періоду, а також психологічні та поведінкові реакції суб'єкта в даний час, що відображають стан внутрішнього неспокою перед складанням екзаменів або його пригнічення» (Вінс & Радюшкіна, 2019). Ковальська та Попій стверджують, що екзаменаційний стрес, на відміну від навчального, представляє гостру форму, а період усвідомлення студентом наближення сесії може тривати від декількох днів до декількох тижнів. Максимальне психофізіологічне напруження відбувається, безпосередньо, в день складання іспиту, чи заліку (Ковальська, 2021).

Стресори мають широкий діапазон впливу на організм студента (від легкого збудження до важкого психосоматичного розладу). На думку Циганчук, головними труднощами студента можуть бути «нестача сну, затримки у здачі роботи, пропущені заняття, невиконані чи неправильно виконані завдання, неможливість підготувати завдання у визначені терміни,

неуспішність з певної дисципліни, відсутність інтересу до предмету чи завдань, збільшення навчального навантаження, конфліктні ситуації, незадовільні фізичні умови (температурні відхилення в кабінетах, надмірний шум, погане освітлення та ін.), особистісні особливості» (Циганчук, 2011). Важливо зазначити, що стан стресу може мати і позитивний (стимулюючий) вплив на діяльність студента, адже функція стресу полягає в сприянні мобілізації внутрішніх ресурсів задля вирішення поставлених задач та для подолання складних обставин. Головною проблемою тривалого стресу полягає в складнощях із регуляцією власного емоційного стану, що може негативно позначатись не лише на фізичному здоров'ї, а і на професійному та особистісному формуванні здобувача вищої освіти.

Як можна побачити, навіть до війни здобувачі вищої освіти були вимушені нерідко переживати вплив стресу, що безпосередньо чи опосередковано пов'язаний з навчанням. Сьогодні ж, в умовах воєнного часу, значно збільшилась кількість стресорів, що не пов'язана з освітою. Дослідження Цимбалюк та Жигайло демонструють, що війна достатньо сильно вплинула на психологічний стан студентів. Стресостійкість здобувачів вищої освіти знизилась, а важкість стресу та його частота зростає. За даними опитування, більше половини студентів з початком війни часто відчувають вплив стресу, а майже дві третини студентів з початком війни вказують, що їм важко переносити стрес (Цимбалюк, 2022).

Дослідження Н. Савелюк, в якому вона вивчала досвід українського студентства переживати стрес в умовах війни, демонструє, що найбільш вираженою інтелектуальною ознакою стресу в студентів виявилися «труднощі зосередження»; у понад двох третин опитаних присутні «негативні думки», а у понад половини – «підвищене відволікання» та «думки про одну й ту ж проблему». Серед поведінкових ознак найбільш вираженим симптомом стресу на період дослідження була «хронічна нестача часу»; також понад половини респондентів стосуються «низька продуктивність діяльності» та «зниження апетиту або переїдання». В контексті емоційних симптомів переживання стресу найбільш вираженими в дослідженій вибірці виявилися «занепокоєння та підвищена тривожність»; також приблизно дві третини студентів констатують у себе «дратівливість і напади гніву». А серед фізіологічних ознак стресу приблизно три чверті респондентів вказали на відчуття «підвищеної стомлюваності»; понад двох третин – на «болі в різних ділянках тіла та головні болі». У цілому найбільш вираженими у досліджених студентів є інтелектуальні стресові симптоми (Савелюк, 2022).

Кандидат психологічних наук Л. Потапюк зазначає, що в умовах воєнного стану у студентів збільшується рівень тривожності, емоційного напруження та негативних депресивних емоцій. Ці психологічні стани перешкоджають академічній успішності, адже освітня діяльність має тісний зв'язок з емоційними переживаннями та подоланням важких ситуацій. Тривале перебування здобувачів освіти в стресі, негативно впливає на нервову систему, адже виснажуються ресурси організму; згодом настає виснаження, яке призводить до зниження загального рівня стресостійкості, уважності та мотивації до навчальної діяльності. Наслідком таких стресів можуть бути навіть неврози, функціональні захворювання нервової системи, що вимагає у студентів формування емоційної стійкості до стресових ситуацій (Потапюк, 2023).

Висновки. Стрес є невід'ємною, а іноді й корисною частиною студентського періоду життя особистості, адже функція стресу полягає в реакції організму задля подолання екстремальних умови існування, що порушують емоційну рівновагу особистості. Але довготривалий стрес може і негативно впливати на процес навчання й на різнобічний розвиток здобувача освіти. На жаль, через пандемію COVID-19, а потім і через початок повномасштабної війни в Україні, здобувачі вищої освіти стикаються з дією ще більшої кількості стресорів, що пов'язані із загрозою власному життю та здоров'ю, вимушеним переміщенням, відсутністю економічно-політичної стабільності та іншими психотравмуючих факторів. Ці загрозові чинники негативним шляхом впливають на емоційну та когнітивну сферу, на якість життя та рівень психологічного благополуччя, що стає значною перешкодою для здобуття українським студентством знань, умінь, навичок та

професійних компетенцій. Тому перспективу подальших досліджень ми вбачаємо в розвитку стресостійкості здобувачів вищої освіти в умовах війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вінс, В. & Радюшкіна, Ю. (2019). Психологічна характеристика поведінкових реакцій студентів ВНЗ в умовах навчального стресу. *Збірник наукових статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної офлайн-онлайн конференції учнівської молоді, студентів, аспірантів, молодих учених та науковців*, 297–302.
2. Висідалко, Н. Л. & Бабенко, А. І. (2016). Психологічний аналіз стресу в навчальній діяльності студентів. *Молодий вчений*, 199–201.
3. Ковальська Н.А., Попій А.А. (2021) Стрес у навчальній діяльності студентів. *Збірник наукових праць Л'ОГОІ*, 6, 42–44. URL: <http://ephshair.phdpu.edu.ua>
4. Лебідь Н. К. (2012). Психологічні аспекти стресу студентів у навчальній діяльності. *Збірник статей VI Всеукр. наук. конф. «Гуманітарні аспекти формування особистості»*. 330–338.
5. Павелків Р. В. (2015). *Вікова психологія: підручник*. Київ: Кондор.
6. Пилипенко Н.М. (2008) Мотиваційні механізми адаптації особистості сучасного студента до навчальних змін. *Практична психологія та соціальна робота*, 8(113). 46–54.
7. Потапюк, Л. М. (2023). Особливості формування стресостійкості студентів в умовах російсько-української війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*, (2), 34-38. DOI: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.2.6>
8. Савелюк Н. (2022). Переживання стресу в умовах війни: досвід українського студентства. *Психологія: реальність і перспективи. Збірник наукових праць РДГУ*, 18. 141–152.
9. Скрипник В. (2005). Особливості перебігу та самоприйняття соціально-психологічної адаптації студентів-першокурсників. *Психологія і суспільство*, 2. 87-93.
10. Циганчук Т. В. (2011). *Динаміка переживання стресів студентами вищих навчальних закладів*, (дисертація кандидата психологічних наук.) Інститут психології імені Г.С. Костюк, Київ.
11. Цимбалюк М.М. (2022). Формування стресостійкості студентів в умовах війни для правового та євроінтеграційного процесів. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. Спецвипуск*. 128–136. DOI: <https://doi.org/10.30970/PS.2022.spec.17>

Курепін В. М.

*Миколаївський національний аграрний університет
(Миколаїв, Україна)*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ У МИКОЛАЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Постійна загроза безпеці учасників освітнього процесу в умовах війни *вплинула на організацію освітнього процесу та доступ дітей до здобуття знань в закладах вищої освіти, зокрема у Миколаївському національному аграрному університеті. Учасники освітнього процесу зіткнулися з професійними та організаційними викликами* (Batsurovska, 2023, 1-7). У зв'язку з активними бойовими діями та постійними масованими обстрілами м. Миколаїв, 85% як педагогічних працівників, так і здобувачів вищої освіти вимушено покинули місця проживання та виїхати за кордон чи в інші регіони країни.

Внаслідок збройної агресії російської федерації виникла загроза життю і здоров'ю учасників освітнього процесу. Оголошення в Україні воєнного стану на деякий час припинило освітній процес, але розуміння того, що здобуття знань молоддю не може чекати

ЗМІСТ

ДОПОВІДІ ПЛЕНАРНОГО ЗАСІДАННЯ	3
Ляшенко О. І., Мальований Ю. І. ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА ЯК ОБ'ЄКТ ДИДАКТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	3
Коллі-Шамне А. В. АВТОНОМНІСТЬ ТА САМООРГАНІЗАЦІЯ СТУДЕНТА ЯК ЧИННИК ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ (НА ПРИКЛАДІ УНІВЕРСИТЕТУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ UNIDISTANCE У ШВЕЙЦАРІЇ)	5
Арістова Н. О. РОЗВИТОК НАВИЧОК ХХІ СТОЛІТТЯ: СВДОМЕ СПРИЙНЯТТЯ ДІЙСНОСТІ В УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	6
Павловська О. В. ДОПРОФІЛЬНЕ ТА ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	8
Алексєєва С. В. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В БАЗОВІЙ І СТАРШІЙ ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ	10
Топузов О. М., Британський П. А. ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА В ПАРАДИГМІ ЗБАЛАНСОВАНОГО (СТАЛОГО) РОЗВИТКУ: НІВЕЛЮВАННЯ НАСЛІДКІВ ВІЙНИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ	12
Попов Р. А., Загорулько М. О. ПСИХОЛОГО-ДИДАКТИЧНИЙ АЛГОРИТМ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО ФОРМАТУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	14
Малихін О. В., Ліпчевська І. Л. ВІЗУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ	21
ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНИХ ДИДАКТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ	25
Czechowski Jan PEDAGOGIKA SPORTU JAKO SZCZEGÓLNA KONCEPCJA WYCHOWANIA SPOŁECZNEGO	25
Бацуровська І. В., Баранова О. В. ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ІНЖЕНЕРА АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ	33
Богданець-Білоskalенко Н. І. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ З НАВЧАННЯМ МОВАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В КОНТЕКСТІ ЗАВДАНЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	36
Вишневська М. О. СУБ'ЄКТНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ СУБ'ЄКТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	38
Кучер А. В. ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНИХ ДИДАКТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ	41
Макаренко Д. В. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНИХ ДИДАКТИЧНИХ ПІДХОДАХ	44
Нечитайло Т. С. ВИМОГИ ДО КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ	46
Онаць О. М. ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКА ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ У ФОРМУВАННІ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ	48
Петренко Н. В. РАМКОВА ОСНОВА КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ НЕПЕРЕРВНОГО НАВЧАННЯ ЯК ОРІЄНТИР ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ПЕДАГОГІВ	52
Сулейманова І. М. СПОСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИДАКТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	55
Ужицький В. Б. ДО ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ШКІЛЬНОГО КУРСУ ІНФОРМАТИКИ В УКРАЇНІ	57

Чернюк А. П. ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИМОГ ДО МОВНОЇ ОСВІТИ	58
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	61
Dimitrov O. THE INFLUENCE OF DIGITAL LITERACY LEVEL ON THE QUALITY OF EDUCATION IN UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF MARTIAL STATE.....	61
Klymenko H., Dimitrov O. ORGANIZATION OF TEACHER'S WORK DURING THE WARTIME	63
Vasylyshyna N. DISTINCTIVE FEATURES OF EDUCATIONAL-METHODOLOGICAL COMPLEXES USED WITHIN THE STUDYING PROCESS AT UNIVERSITIES	66
Адамовська М. С., Загривенко В. Б. ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	69
Алексєєва С. В. ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ.....	72
Бочарова І. О. ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	74
Бутко О. М., Громко Р. М., Загоровська М. В., Савченко Л. Л. ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПСИХІЧНИЙ І МОРАЛЬНИЙ СТАН ДІТЕЙ І МОЛОДІ	77
Гулько Т. Ю. ФОРМАЛЬНА, НЕФОРМАЛЬНА ТА ІНФОРМАЛЬНА ФІЗКУЛЬТУРНА ОСВІТА СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	81
Дягилєва О. С., Юрженко А. Ю., Пазяк А. С. ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ФІЛОСОФІЇ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МОРСЬКОГО ПРОФІЛЮ	83
Замахіна С. П. ДО ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИК ПОДОЛАННЯ ТРИВОЖНОСТІ У ПІДЛІТКІВ.....	85
Кривошей К. Ю. ПРОБЛЕМА ПЕРЕЖИВАННЯ СТРЕСУ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	87
Курепін В. М. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ У МИКОЛАЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	90
Курило В. А. ФОРМУВАННЯ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	94
Любченко І. І., Кучай А. І. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	96
Оніщук Л. М., Камерілов О. Є., Римар М. П. РОЗВИТОК ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	98
Оніщук Л. М., Коробов П. М., Коробов М. М. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СЕКЦІЇ КОЗАЦЬКОГО ДВОБОЮ У ЗВО УКРАЇНИ	102
Росенко Д. О. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ХОРЕОГРАФІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	105
Чижевський Б. Г. РОЛЬ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДІЄВОСТІ ДИДАКТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ	107
Шаменко М. Л. МАРКЕТИНГ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	110
КОМПЕНСАЦІЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ, ТЕХНОЛОГІЇ, МОДЕЛІ, МЕТОДИКИ, МЕТОДИ І ЗАСОБИ НАВЧАННЯ.....	112
Барановська О. В. ПРОГРАМА ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК ПІДґРУНТЯ ДЛЯ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ ОСВІТНІХ РОЗРИВІВ	112